

hagyatéka beláthatatlanul gazdag: Rippl-Rónai, Zichy Mihály, Iványi Grünwald, Martin Ferenc, Rudnay József, sorolhatnám tovább. Mindegyikük művét meghatározza a hely szelleme. Innen indultak. Itt állítottak ki szerény körülmények között, mondjuk, valamelyik szálloda tánctermeiben. A kaposvári közönség biztatása indította el, és kísérte őket pályájukon. Ezek a festők is Somogyban gyökereznek, de nem tájfestők, ahogyan én sem vagyok tájköltő, hiába mondják ezt rólam. Én a *van* láttam, de a *van* mögött láttam a *lelkét* is mindennek. Azt a néma lelket, amelynek nincs szája, hogy megszólaljon. Szerettem volna e néma léleknek kölcsön adni a szavaimat. Ez az én költészetem. A verseskötetemnek is az lett a címe: *Helyettük szóljal!* Megpróbáltam mindenki helyett, elsősorban az itt élők helyett szólni.

– *Költészetekben ott villózik a somogyi vízi világ. Kevesen tudják, ennek a világnak nemcsak megénekölője, tudós kutatója is voltál.*

Balatonparton

Kosztolányi Dezsőnek

*Cseresznyefa. Kezemre permetez sok fehér szírom,
és én játékosan a vízre hullatom.
S a kék vizen mint kék rizsbárka ring
a badacsonyi kőszállító hajó,
s fölöttünk halkan egy gém kering.
Zöld szittyó, színes vadkacsák.
A tóról halkritmusú zenék,
mintha Po Csüi verset hallanék.
Szemközt az üvegégre karcsún
a Gulács finom ível,
mint kis Fuzsijáma, lila lepleivel.
Napalkonyán a tó Sárga Tenger.
S a pókháló, mint szűz japáni selyem
kopott ruhámra akad a kócsaglesen.
Fehér szirmok, sárga csodák,
fekete bárkák, bordó nádasok,
s az alkonyat rám úgy oson,
mint sárkányt leső gyerekre
egy kínai mese...*

– A Képzőművészeti Főiskolára akartam menni, de lekéstem a felvételit. Ennek következtében belepottyantam a pécsi egyetembe. Érdekeltek a természet-tudományok, a földrajz, a geológia, ebből doktoráltam, nem pedig költészetből. A doktori értekezésem témája a somogyi Nagyberék gazdaságföldrajza volt. Nem véletlenül. A Balaton partján laktunk. Az első versem is, amelyet Kosztolányinak ajánlottam, *Balatonparton* címmel jelent meg. Amikor elkezdtem dolgozni, és belementem ebbe a rettenetes nádasba, amely huszonkét kilométer hosszú és tizenkét kilométer széles, és amelyet a magyar

Feleségével, Szabó Ilonával, 1960-ban

földrajztudomány nem dolgozott föl, egy tiszteséges térképet sem készített róla, nem is készíthetett, mivel ez az ingovány egyik percben mocsár, másik percben nádas volt, szigetté vált, amely a következő percben elsüllyedt, tehát örök változásban élt. Megismertem egy olyan halászó, vadászó, pásztor társaságot, amely elütött minden más embertípustól. Az Alföldön például porban hajtották a marhát, itt a vízben, a berekben úszott a marha, és mögötte ment csónakon, nem ostorral, hanem bunkóval a pásztor. Olyan világ bontakozott ki előttem, amelyik csodálattal

töltött el. És erről a világról egy szó nem született a magyar irodalomban, egy kép nem a magyar képzőművészetben. Ennek az élménynek a hatására írtam meg a berki verseket. Ezáltal más lett a szókincsem, a képi világom, a gondolkodásom. Mondhatnám talán azt is, az én verseim találták meg, fődözték föl a berket.

– *A Waste Land, a Pusztaság, a Kiegyezett föld, T. S. Eliot elhíresült verse magyarul három változatban is megjelent, fordította Szabó Lőrinc, Vas István és Weöres Sándor is. A pusztulás, a széthullás e látomásos versét nagy empátiával fogadta be a magyar irodalom. A magyar Waste Land-ek című versed ugyancsak ennek az elioti látomásnak a variációja, de nem az európai civilizáció értékvesztés, léha maszkabáljának részeként jelenik meg benne a magyar világ, ezt a pusztulást nem kíséri nagyzenekari csinnadratta. Tizenhetedik századi krónikásának egyszál citerahangja*